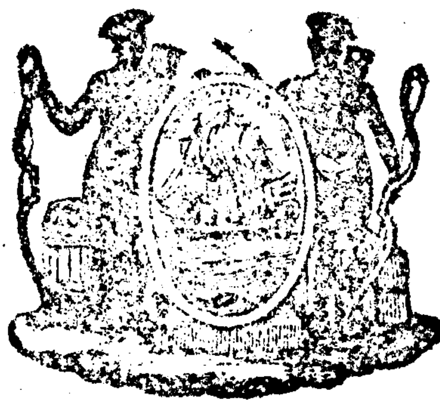
Ao. 1858. Donderdag

No. 99. 19 Augustus.

SURINAAMSCHE COURANT EN GOUVERNEMENTS ADVERTENTIE BLAD.

Gouvernements-Secretarie.

Paramaribo, den 16 Augustus 1858.

Bij Gouvernements resolutie van den 13 dezer maand No. 12, zijn, onder de nadere goedkeuring des Konings:

a. Aan den Heer B. W. van der Vlugt, wegens vertrek uit de divisie, een *eervol* ontslag als Burger Kapitein der divisie *Beneden Commewijne* verleend; en

b. Tot Burger Kapitein van opgemelde divisie benoemd den Heer G. L. G. Kleine, oud Burger Kapitein.

De Gouvernements-Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

Gouvernements-Secretarie. Post-Kantoor.

Op Zaturdag den 21n. dezer, zullen die per de Koloniale Schoener *Coronie*, kapt. C. WILDSCHUT via *Coronie* en *Nickerie* naar *Demerarij* en *Curaçao* te verzenden Brievenpakketten, des middags ten 12 URE worden gesloten.

Paramaribo, den 17 Augustus 1858.

De Ambtenaar tijdelijk belast met de Posterij,
E. C. WESENHAGEN.

Op DONDERDAG, 19 Augustus, *geen* AUDIENTIE noch RECEPTIE ten Gouvernementshuize.

De Adjudant van den Gouverneur,
P. M. NETSCHER.

Transport.

[10326] Den 16n. Augustus, 1858. A. J. da Costa qq. A. N. Monsanto aan A. Adriaans, van het Huis en Erf aan de *Maagden Straat*, N. W. La. C No. 80, O. W. La. D. No. 352*a*.

Paramaribo, den 16 Augustus 1858.

De Griffier bij het Geregtshof,
MARTINI VAN GEFFEN.

(10320) Op DONDERDAG den 26 dezer, zal de Curator bij het Departement der *Onbeheerde Boedels* in het locaal van hetzelve Departement des namiddags ten 4 ure, door den Vendumeester J. F. Favereij publiek doen veilen:

Het perceel LAND gelegen aan den rijweg naar *Kwatta*, bekend onder No. 17*b* 2e. Buitenwijk en O. W. La. D No. 13, met de daarop staande Gebouwen aankomende den boedel G. OVEREEM.

De bewijzen van eigendom en koop condities liggen ter visie bij het Departement voornoemd.

Paramaribo, den 18 Augustus 1858.

De Curator voornoemd,
CHs. LIONARONS.

Op DONDERDAG den 26sten dezer zal de Curator bij het Departement der *Onbeheerde Boedels* in het locaal van hetzelve Departement des namiddags ten 4 uren, door den Vendumeester J. F. Favereij publiek doen veilen:

1o. *Drie zesde* aandeel in het ERF met de daarop staande GEBOUWEN gelegen aan de *Groote Dwars straat*, bekend onder O. W. La. D No. 709 en N. W. La. E. No. 194 *a* en *b*, aankomende den *desolaten* boedel J. C. G. Sluijter.

2o. *Een zesde* aandeel in het voorschreven ERF en GEBOUWEN, aankomende den *desolaten* boedel Fredrik Koppitz, beiden als Legatarissen van wijlen J. H. G. Sluijter.

De bewijzen van eigendom en koop condities liggen ter visie bij het Departement voornoemd.

Paramaribo, den 18 Augustus 1858.

De Curator voornoemd,
CHs. LIONARONS.

Over *vier* weken, den juisten dag nader te bepalen, zal de Curator bij het Departement der *Onbeheerde Boedels* in het openbaar doen veilen:

Het bloote ERF gelegen aan de *Hooge straat*, bekend onder La. E No. 352 *b*, aankomende den *desolaten* boedel Seraphina Brendorf.

Paramaribo, den 16 Augustus 1858.

De Curatr voornoemd,
CHs. LIONARONS.

(10308) Over *zes* weken, den juisten dag nader te bepalen, za de Curtaor bij het Departement der *Obeheerde Boedels* in het openbaar doen vilen:

Het ERF met de daaropstaande GEBOUWEN, gelegen aan de *Zwartenhovenbrug straat*, beked onder N. W. La. E No. 230, aankomede den boedel Johan Fredrik Harten als Erfgenaam van wijlen Casper Volfes.

Paramaribo, den 3 Augustus 1858.

De Curatc voornoemd,
Ch. LIONARONS.

[9708] De Exploicteur bij het Geregtshof in de Kolonie *Suriname*, zal over *een* jaar en *zes* weken den dag nader te bepalen, publiek bij executie verkoopen:

De Katoen Plantage Lot No. 269 HOPE cum annexis, gelegen in *Coronie*, aankomende Catharina Susanna de Medici Echtgenoot van Friedrich Wilhelm Faerber, op den 3n. Augustus 1858 onder Sequestratie gebragt

Paramaribo, den 18 Augustus 1858.
SIMON ABENDANON Sz.

Het Bestuur der Afdeeling *»Suriname"* van de Maatschappij van Land- en Tuinbouw *»de Marne"* heeft de haar kortelings toegezonden Zaden aan de Leden, die hunne Contributien voldaan hebben, doen toekomen, met uitzondering van een paar pakjes voor Leden in de Divisien woonachtig, werwaarts geene gelegenheid ter verzending te vinden was. Die leden worden beleefdelijk uitgenoodigd daarover te beschikken ten huize van den Voorzittenden Bestuurder den Heer A. WILDEBOER, bij wien ook de zaden voor de overige leden, die hunne Contributien nog niet betaald hebben, gereed liggen en kunnen afgehaald worden, tegen betaling der Contributie waarvoor zij zich verbonden hebben.

Paramaribo, den 18 Augustus 1858.

Namens het Bestuur,
De Secretaris,
DE JONG.

MAIL NIEUWS.

Paramaribo, *den 18 Augustus 1858.*

Uithoofde vanhet lang uitblijven onzer mail, was de koloniale schroefstoomer *Vice-Admiraal Rijk*, gezagvoerder Rusman, heden morgen vroeg vertrokken, omde schoener, die met het overbrengen derzelve belast is, tegmoet te gaan. Tegen kwart over 9 kwam de stoomer voor de stad terug, ons medebrengende de mail-brieven bevattende berigten uit het Moederland tot 15 Julij.

Er werd in de staatkundige wereld eene stilte waargenomen, als waarvan het laatste dozijn jaren geen voorbeeld oplevert. Dat er aan de ministerien druk aan de belangrijkste ontwerpen werd gearbeid, scheen niet betwijfeld te kunnen worden, maar niet minder zeker is, dat de tweede kamer niet vóór Sept. weder bijeen zal worden geroepen. De meeste staatkundige autoriteiten, vooral in de residentie, maakten zich gereed, om te gaan reizen en elders den zomer te genieten. Ook Z. M. de Koning zou

den 18den naar Wiesbaden vertrekken, om daar, gedurende ongeveer eene maand, de badkuur te volgen. Men wilde, dat Z. M. ongesteld en aan rheumatisme lijdende was. Een groot gevolg en daaronder HD. geneesheer dr. Everard, zou Z. M. vergezellen. — Omtrent deze kolonie wo den ditmaal bijna geene bijzonderheden medegedeeld en wat aangaat de question brulante, zwijgen zoowel onze particuliere brieven als de openbare dagbladen. — De luitkolonel Stolte, thans landdrost te Coronie, is op verzoek eervol ontslagen en tevens benoemd tot kolonel. — Aan de officieren (1ste en 2de luitenants) van het leger in Oost Indie, is bij kon. besl. eene verhooging van tractement toegestaan van ƒ 240 's jaars, ingaande met 1 Oct. n. s. Ook het verloftractement is met ƒ 50 's jaars verhoogd.

De weêrsgesteldheid was in het Moederland geheel ten gunste gekeerd, en nu alleruitmuntendst. Te Amsterdam is den 2den Julij een brand uitgebarsten in de Lijnbaan van Marcassé, waardoor 41 perceelen in den omtrek geheel of gedeeltelijk zijn in de asch gelegd. Eene aanzienlijke partij katoen, men wil 12 à 14 honderd balen, van de Ned. Hand. Maatschappij, eene massa teer, talk enz., alsmede eene plaatzagerij, eene smeersmelterij en pakhuizen, zijn eene prooi der vlammen geworden. Men begroot de schade voorloopig op vijf tonnen gouds.

Door het kapittel van de aartsbisschoppelijke clerezij is tot aartsbisschop van Utrecht benoemd de eerw. heer Hendrik Loots, pastoor der gemeente Achter Klarenburg — Onder de belangrijkste benoemingen komt nog voor, de heer mr. P. M. Tutein Nolthenius, lid der tweede kamer, die de burgermeesterlijke waardigheid van Haarlem heeft aangenomen en aanvaard. Voor dien heer, die zitting had voor het district Hoorn, in 1860 moest aftreden en zich niet weder verkiesbaar heeft gesteld, moet alzoo al spoedig eene nieuwe keuze plaats hebben. Voor de plaatsing als adelborst 3de kl. op het instituut voor de Marine te Willemsoord, hebben zich 125 jongelingen aangeboden. De adspiranten examens aan de militaire academie te Breda waren afgeloopen. 214 jongelieden hadden zich opgedaan, 18 werden voor de dienst afgekeurd en slechts 75 hebben voldaan, zoodat naar 75 plaatsen voor de dienst in het moederland en in oost en west-Indie, vervuld worden. Er waren er 130 open. De jonge officieren die naar Indie bestemd zijn, zullen eerst een cursus van de normaal-schietschool in het kamp bij Zeist bijwonen.

De graaf van Chambord, (pretendent van den Franschen troon als Henri V) bereisde Nederland. Te 's Hage zijnde werd hij door den koning en de koningin ontvangen en ontving ook van Z. M. en van prins Frederik een bezoek terug.

Omtrent het overige Europesche nieuws zijn wij in staat gesteld voorloopig het volgende mede te deelen:

Het onweder dat herhaaldelijk boven de westersche alliantie hing en haar met eene wisse vernietiging bedreigde, is thans geheel afgedreven, en, naar het schijnt, is de entente cordiale hersteld en zoo hecht als ooit. De koningin van Groot-Brittannie, zou, met den prins gemaal, zich den 4den Aug. naar Cherbourg begeven, en den 5den de inwijding van de groote Marine werken aldaar, met hare tegenwoordigheid vereeren. De Fransche minister van Marine heeft ten gevolge daarvan last gegeven het opschrift van den gedenksteen, die ter herinnering aan de inwijding in het bassin zal geplaatst worden te veranderen. In dit opschrift zal uitdrukkelijk gewaagd worden van de aanwezigheid van koningin Victoria. Onder de personen, die haar zullen vergezellen, noemt men lord Derby, lord Malmesbury en den heer Disraeli. Ook de hertog van Malakoff zal gelijk vroeger reeds gemeld, overkomen.

De Engelsche koningin heeft deze uitnoodiging aangenomen ten gevolge van een eigenhandigen brief van den keizer der Franschen, met welks overbrenging de heer de Persigny is belast geweest. Ook de hertog van Cambridge en meer Engelsche grooten, hebben uitnoodigingen ontvangen. Zoo als wij reeds te kennen gaven, wordt deze gebeurtenis, als hoogst gunstig beschouwd, wat betreft de verhouding der beide rijken; zelfs Napoleon beschouwt het als zoodanig, want hij laat in Cherbourg de Fransche oorlogsvloot bijeenkomen, die men in den laatsten tijd gezien heeft; iets dat hij vroeger niet van plan was, om aan dat feest, geen schijn te geven van eene demonstratie tegen Engeland te zijn. De meeste Europesche organen zien dan ook in de zamenkomst van deze twee gekroonde hoofden, een gunstig teeken, voor den duurzamen vrede der wereld.

De *Times* daarentegen ziet de zaak niet van zulk een gunstig standpunt in en beweert, dat het gebrek aan kiescheid verraadt, de koningin tot een feest uit te noodigen, hetwelk gevierd wordt naar aanleiding van de inwijding eener oorlogshaven, die het eerste arsenaal der wereld kan worden en eene demonstratie tegen Engeland is. Groot Brittannie moet hierop alleen antwoorden met eene vermeerdering der Engelsche krijgstoerustingen en tot keizer Napoleon eene dergelijke uitnoodiging rigten, opdat hij van zijne zijde de zeemagt van Engeland kome bezigtigen.

Na afloop van de plegtigheid te Cherbourg gaan de koningin en prins Albert hunne kinderen bezoeken, waartoe zij te Coblentz door den prins en prinses van Pruissen en het jeugdige echtpaar worden afgewacht.

— De conferentie te Parijs heeft, na de herstelling van Fuad-pacha hare zittingen hervat en tot een tiental gebragt. Men wil dat er tusschen de diplomaten meer toenadering begint te komen. Men maakt dat vooral daaruit op, dat eene der zittingen, gehouden is op het heerlijke buitengoed Etoilles van den graaf Walewski. Volgens gerucht, zou men het over de vorstendommen zoo tamelijk eens geworden zijn, zoodat zelfs Fuad pacha aan het plan zijne onbepaalde goedkeuring zou gehecht hebben. Dat plan zou zijn legislative vereeniging, onder den titel van vereenigde provincien, met afzonderlijke zelfstandige en erfelijke hospodars en een gemeenschappelijken senaat, van vrij beperkte magt. Wij moeten echter waarschuwen, dit niet onvoorwaardelijk te gelooven, omdat het volstrekt geen zeldzaamheid meer is, dat de meest geachte organen, met eene superlatieve onbeschaamdheid, den anderen dag logenstraffen, wat zij op den eenen als onomstootelijke waarheden hebben verkondigd. De zaak is, dat men het geheim der conferentie niet of niet genoegzaam kent en wij melden het bovenstaande alleen, om niet en retard e zijn. Men spreekt ook van eene verdaging der volgende zittingen der conferentie. Men wil namelijk, dat de diplomaten voor eene maand zouden uiteengaan.

— In de Montenegrijnsche kwestie is geene verandering gekomen. De Porte behoudt dezelfde dreigende houding; doch Rusland heeft doen weten, dat het eene schennis van den status quo als eene casus belli zou beschouwen, terwijl Frankrijk heeft gedreigd in dat geval zijne diplomatieke betrekkingen met de Porte te zullen afbreken. Een Russisch eskader heeft zich in de wateren van Montenegro bij de Fransche zeemagt gevoegd. De Fransche *Moniteur* verbergt geenszins de sijmpathie der Fransche regering voor de Montenegrijnen.

— De berigten, te Konstantinopel uit de meeste provincien ontvangen, gewagen alle van eene gisting onder de Christenen. De dweepzucht der Turken veroorzaakt der regering groote ongelegenheden en doet nieuwe verwikkelingen vreezen. Eene nieuwe en zeer treurige gebeurtenis, is dat gevaar te kwader ure komen vergrooten. De Engelsche regering namelijk heeft eene dépêche openbaar gemaakt uit Malta, waarin gemeld wordt, dat de Cyclope den 3den te Suez is aangekomen met berigten uit Indie. Daarmede verneemt men, dat te Jeddah, op de kust van Arabie, de Mahomedanen den 15den Junij 's avonds de Christenen hebben vermoord. Onder de vermoorden bevinden zich de heer Page, vice consul van Engeland, de heer Eveillard, consul van Frankrijk, met hunne echtgenooten, alsmede 20 andere personen. De consulaten werden geplunderd. De Cyclope heeft de Christenen die aan den moord waren ontkomen, en waaronder zich de dochter van den Franschen consul bevindt, 26 in getal, opgenomen.

Laatste Dépêche.

Marseille 13 Julij ('s avonds). Al onze dagbladen deelen ongunstige berigten uit Indie mede. De *Englishman* en de *Harkaru* verklaren dat de opstand nu algemeen is. Overal hoort men van aanstekende ziekten. De Engelsche troepen ontwikkelen een bewonderenswaardigen moed, maar verminderen meer en meer. Zoo telden zij o. a. te Lucknow op een enkelen dag niet minder dan 90 dooden; twintig van deze ongelukkigen overleden aan een aanval van beroerte.

De kolonel Thompson is aan de cholera overleden. Er zijn 1500 man versche troepen ontscheept. Het garnizoen van Lucknow is met een regiment versterkt.

(*Andere dépêche.*)

De post uit Calcutta is aangekomen. In brieven wordt gemeld, dat de Engelsche kazernen te Allahabad in brand zijn gestoken. De tegenwoordigheid van lord Canning kon niet beletten dat vijf kazernen totaal in de asch gelegd zijn. De troepen, die zich daarin bevonden, hadden naauwelijks den tijd zich te redden.

Lucknow was nog altijd ingesloten.

Er zijn nieuwe bijzonderheden betreffende den moord van Jeddah bekend geworden. De Engelsche vice-consul was het eerste slagtoffer; de moordenaars sneden zijn lijk in stukken; de vlag van het consulaat werd neder gerukt. Al de Grieksche familien werden door de moordenaars gespaard; zij hadden het voornamelijk op de Engelschen gemunt.

Ook de Fransche consul en zijne echtgenoot verloren het leven; de archieven van de beide consulaten werden verscheurd.

De kanselier van het Fransche consulaat en zijne dochter, benevens 20 andere personen, hebben het geluk gehad op de *Cyclope* te ontkomen.

De tijding van deze gebeurtenis werd te Mecca door de Muzelmansche bevolking met gejuich en een feest gevierd.

Er heerscht onder deze bevolking langs de geheele kust eene gevaarlijke gisting.

Zuid en West Australie.

(*Vervolg en Slot van ons vorig nommer.*)

Dit gedeelte der stad is vlak; men heeft groote sommen gelds tot droogmaking besteed en ook zeer veel acht geslagen op alles wat den gezondheidstoestand betreft. De voornaamste gebouwen zijn het hoog geregtshof, het postkantoor, het

bisschoppelijk paleis, een krankzinnigengesticht, eene ruime welingerigte gevangenis, een gasthuis, kazernen, eene Roomsche kerk, een collegie voor de kerk van Engeland en de bankinrigtingen. Noord-Adelaide is aangenamer op eene zachte glooijing gelegen, en de geheele stad is door opene velden omringd, Parkgronden genaamd, waar men plantsoen heeft aangelegd. Ook heeft men veel zorg besteed aan het beplanten der straten en pleinen en het gevolg daarvan is, dat men eene nette, zoo niet schoone stad heeft verkregen. Openbare slagterijen zijn in de voorsteden gevestigd; doch op het oogenblik gaat de stad merkelijk achteruit door gebrek aan genoegzamen voorraad water. Openbare waterwerken, thans op groote schaal aangelegd, zullen krachtdadig in dit gebrek te gemoet komen. Er bestaan verschillende fraaije voorsteden, welke de bekende namen dragen van Kensington, Norwood Stepney, Mitcham, Brighton, Islington, Enfield, enz. De overige belangrijke steden der kolonie zijn Gawler Town, omstreeks 27 mijlen van Adelaide; Argeston omtrent 50 mijlen; Hapunda nagenoeg 52 mijlen en Kooranga 102 mijlen. In de nabijheid van laatstgenoemde stad vindt men de vermaarde Burra-Burra kopermijnen, die aan ongeveer 1000 personen werk verschaffen en jaarlijks gemiddeld 11,000 ton kopererts van de beste soort opleveren. Deze mijnen werden in 1845 door slechts 12 arbeiders geopend; nu beslaat de grond, waar de mijnarbeid plaats heeft, eene ruimte van 15 acres en de opene gangen of onderaardsche gallerijen zijn gemiddeld 8 mijlen lang. De golf van St. Vincent wordt van de golf Spencer gescheiden door het vruchtbare en boschrijk schiereiland van York, dat 100 mijlen lengte op 15 mijlen breedte heeft. Naar het binnenland toe wordt de grond langzaam hooger en bestaat de bodem uit een ligt zandig leem. Aan de westkust van golf Spencer, ligt Port Sincoln, de grootste haven van de kolonie, met niet minder dan 10 vademen water en waarin de talrijkste vloot eene ligplaats kan vinden. Het zuidelijk deel van dit schiereiland is zeer houtrijk en levert goed weiland op; doch verder noordwaarts vindt men streken lagen grond, die zich langzamerhand verheffen en eindelijk eene reeks tafelbergen vormen, welke zich tot boven de golf uitstrekt, waar zij door den vloed, die met het Torresmeer in verbinding staat, wordt afgebroken. Het westelijk gedeelte der kolonie wordt algemeen als eene wildernis beschreven. De kust der zee is laag en woest, en het binnenland is vol zoutpoelen.

De luchtgesteldheid van Australie is eene van de aangenaamste der wereld, doch somtijds heerscht er eene groote hitte, welke bijna ondragelijk is. Vruchtboomen groeijen er weelig en bijna alle granen en alle eetbare gewassen vindt men er in overvloed.

Voor 1836 hadden eenige huisgezinnen zich gevestigd te Nepean-Bay op Zangaroo een vruchtbaar eiland aan de opening van golf St. Vincent gelegen en nagenoeg 100 mijlen lang bij eene gemiddelde breedte van 20 mijlen. In 1836 verkreeg de Zuid-Australische maatschappij eene acte, waarbij het vestigen der kolonie werd vergund, welke acte door den eersten gouverneur, kapt. Hindmarsh den 28 Dec van dit jaar werd afgekondigd. Sedert dien tijd is de kolonie met wonderlijke snelheid vooruitgaan. Vier jaren na de vestiging bedroeg de bevolking 14,600; in 1850 bereikte het aantal inwoners bij de 64,000 en gelijk men met genoegzame naauwkeurigheid kan verzekeren, is dat getal thans tot bijna 114,000 gestegen. In diezelfde tijdperken waren de inkomsten 30,000 p. st., 239,000 p. st. en 468,000 p. st. In 1838 bedroeg de waarde van den invoer 158,500 p. st. en in 1857 bijna 1.314,000 p. st.; in diezelfde jaren was de invoer 6500 pond sterling en 1,300,000 p. st. Deze getallen geven eenig denkbeeld van den vooruitgang der kolonie en om het belang der zaak zullen wij nog eenige statistieke bijzonderheden hier bijvoegen. In het laatste jaar werd er ter waarde van een half millioen wol en bijna voor hetzelfde bedrag koper uitgevoerd. Er zijn 58 kopermijnen en omstreeks 300 groote fabrieken van verschillende soort, welke 70 graanmolens bevatten; waarvan 63 door stoom worden in beweging gebragt. Twee spoorweglijnen zijn thans in werking; de eerste 7¼ mijl lang, van Adelaide naar de haven, werd in 1856 geopend en heeft een jaarlijks vervoer van nagenoeg 285,000 passagiers en 65,000 ton goederen; en de laatste van Adelaide naar Gawler, 25 mijlen lang, werd gedeeltelijk in Januarij 1857 geopend en in October ll. voltooid. Deze lijn telde in het afgeloopen jaar 78,000 reizigers en 27,000 toen goederenvervoer. Ook de electrische telegraaf is druk in werking. Adelaide staat met de Haven en Gawler in verbinding en reeds zijn 62 mijlen voltooid van de lijn welke Melbourne aan de kolonie moet aansluiten.

West-Australie is de minst belangrijkste van al de Australische kolonien. De bevolking welke slechts 9000 Europeanen bedraagt, waarvan 1500 gedeporteerden en bijna 1600 inboorlingen, is over een onmetelijk gebied verspreid en houdt zich voornamelijk met schapenfokkerij bezig. De medewerking der gedeporteerden werd bepaaldelijk door de kolonisten ingeroepen en wegen en andere werken tot openbaar nut die men anders nimmer zou hebben ondernomen, worden op deze wijze met zeer goed gevolg tot stand gebragt. Een groot gedeelte van het land is zonder beheer en zelfs de kustlijn van den noorderkant der kolonie is slechts nog zeer gebrekkig opgenomen. Een gebergte onder den naam van de Darling keten bekend, strekt zich nagenoeg 100 mijlen langs de Westkust uit, en bereikt op sommige plaatsen eene hoogte van 3000 voet; drie andere ketens begrenzen de Zuidkust tusschen kaap Leeuwin en King George'sstraat onder welke zich een piek van 5000 voet hoogte bevindt. De voornaamste rivieren, die echter geen van allen veel omvang hebben zijn de Iwanen-rivier, de Avon, de Murray, de Harvey, de Canning en de Blackwood, de Zwanenrivier die zich met de Canning vereenigt loopt in eene breede golf uit, bekend onder den naam van Melvillewater; waaraan Perth, de hoofdstad der kolonie ligt; eenige mijlen van daar heeft men Fremantle, de voornaamste verblijfplaats van gedeporteerden. Albany in het zuiden aan King George'sstraat, Auguste bij kaap Leewin. Bunburg en Rockingham zijn de meer belangrijke steden der kolonie, welke eerst in 1829 aan de Zwanen rivier werd gesticht.

Het openbaar onderwijs in Spanje.

II.

Ofschoon de feesten in Spanje ontelbaar waren en menigvuldige vacantien veroorzaakten, hadden de studenten ten laatste nog een zonderling middel uitgevonden om het aantal rustdagen te vermeerderen. Zij hadden *den dag van den baard* uitgevonden. Er werden toen nog graden gegeven maar onderwijs bestond er niet meer.

Het was in de achttiende eeuw, in 1771, dat de uitstekendste staatslieden onder de regering van Karel III het voor de eerste maal er op bedacht waren om de universiteiten te hervormen en daartoe pogingen in het werk stelden. Ook de constitutionele regering wilde bij hare optreding, het openbaar onderwijs herstellen. Deze pogingen, die niet regelmatig werden voortgezet, telkens werden afgebroken en zonder krachtige uitwerking bleven, leidden er slechts toe om de wanorde te doen toenemen en te gelijkertijd het kwaad in het licht te stellen. Toen in 1845 eene ernstige en beslissende hervorming werd aangevangen, verkeerden de universiteiten in den treurigsten toestand. De goederen dezer beide inrigtingen waren verkwist, de gebouwen zelve vervallen. En wat het zedelijk gedeelte betreft, bleek het, dat somtijds dienstjaren in den krijg waren medegerekend onder die, welke in de universiteiten waren doorgebragt en dat de studien in de godgeleerdheid met de lessen over de geneeskunde waren vermengd geworden. Zeker om de eene of andere boekhandelaars speculatie in de hand te werken was de *Télemaque* van Fénelon als eene handleiding aangewezen voor de eerste beginselen van het regt, en de Heer Zarate deelt mede, dat hij een programma heeft in handen gehad, volgens hetwelk een hoogleeraar te gelijker tijd in de letterkunde, geschiedenis, wis- aardrijks en scheikunde onderwijs gaf. Men vergete niet, dat het naauwelijks tien jaren geleden is, dat dit in Spanje plaats vond.

De hervorming, waarvan de Hr. Gil y Zarate, een der ijverigste aanleggers is geweest en waarvan hij thans de geschiedschrijver is, had voorzeker een uitgestrekten werkkring. Zij had de verdienste, dat zij uitging van eenige eenvoudige denkbeelden, reeds in andere landen proefhoudend bevonden en naar den tijd welgepast. Het ware onmogelijk geweest, de oude universiteiten met hare voorregten en hare onafhankelijkheid te doen herleven; er bleef niets over dan de nalatenschap dezer doode instellingen aan den staat over te dragen en de openbare magt met de regeling van en het toezigt over het gewijzigd onderwijs te handhaven: het werd meer en meer noodzakelijk de maatschappelijke studien van het geestelijke af te scheiden. Tal van vraagpunten moest worden opgelost: alle verspreide en onvruchtbaar geworden krachten moesten in de handen van den staat vereenigd worden, de overblijfselen der goederen, die aan de universiteiten hadden toebehoord, moesten worden bijeengebragt, een nieuw ligchaam van onderwijs in het leven geroepen, het lager onderwijs ontwikkeld, een middelbaar onderwijs worden tot stand gebragt, dat niet bestond of liever tot dusverre niet had bestaan, dan voor een gedeelte slechts in de seminarien en andere bijzondere inrigtingen, — en eindelijk moest het hooger onderwijs op nieuw geregeld worden. Vereeniging tot een enkel middenpunt, afscheiding van het louter geestelijke, ziedaar de gronddenkbeelden, die de hervorming geleid hebben, welke in 1845, begonnen, van

alle zijden en om allerlei redenen tegenkanting ondervond, maar die sedert dat tijdstip met kracht is voortgezet.

Het was de regering zelve, die overal deze hervorming doorzette en dit is het eigenaardige kenmerk van de tegenwoordige regeling die meer op de Fransche leest geschoeid is en zeer van de oude regeling afwijkt. Even als in Frankrijk en elders is het onderwijs in drie trappen verdeeld, lager, middelbaar en hooger onderwijs. Sinds weinige jaren zijn meer dan vijftien duizend lagere scholen in Spanje geopend. Normaalscholen zijn tot stand gekomen tot opleiding van onderwijzers. Het middelbaar onderwijs is door vijftig scholen vertegenwoordigd, die achtereenvolgens in de provinciën zijn opgerigt. Voor het hooger onderwijs bestaan er tien universiteiten, als: te Madrid, Barcelona, Grenada, Oviedo, Salamanca, Sevilla, Santiago, Valencia, Valladolid en Saragossa. De overheden en de raden van toezigt dezer universiteiten hebben niet die uitgebreide magt, welke zij vroeger bezaten. De rector en de hoogleeraren worden door de regering aangesteld. Voorregten en eene onafhankelijke regtspleging zijn er niet meer. Sommige universiteiten vereenigen alle faculteiten, andere hebben er slechts eenige. Wat nog van het oude is overgebleven, nadert meer en meer het groote plan van 1845 of sluit zich zijdelings aan, ofschoon het denkbeeld van deze hervorming dikwijls eene andere rigting heeft genomen en in zijne werking werd gewijzigd en verlamd. Menigen hinderpaal toch ontmoette zij op haren weg; zij had zij met belangen te worstelen, die met haar in aanraking kwamen; dan waren het gewoonten, waarmede zij te kampen had; een andermaal het wantrouwen der bevolking, somtijds zelfs de onwil der vergaderingen, die zich weinig bemantelde.

Waarom, vroeg men, moest aan het buitenland een voorbeeld ontleend worden terwijl men vroeger in Spanje zelf zoo schoone voorbeelden had, die geheel en al het volk kenschetsen? De Heer Zarate antwoordt op die vraag te regt, dat eene doode regeling niet eene levende is en dat het een hersenschimmig vasthouden aan een gevoel van vaderlandsliefde zijn zoude, om aan een verleden te hechten, waar men meer dan één spoor van navolging van het buitenland zou aantreffen. Toen de kardinaal Cisneros de universiteit van Alcala deed herrijzen, beval hij, dat deze nieuwe regeling geschieden zou *more parisiensi*. Het is een opmerkelijk feit, dat het openbaar onderwijs ook in de kamer dikwerf tegenwerking ondervond, niet dat men zich juist luide tegen de hervorming verhief; maar, wanneer het een vraagpunt betrof van lager onderwijs, dan beweerde men gewoonlijk, dat dit geheel en al eene zaak van gemeentezorg was en wanneer het eene bezoldiging van nieuwe ambtenaren gold, dan werden de salarissen altijd bovenmatig geoordeeld. Telkens wanneer er sprake was van bezuiniging op de begrooting, dan moest het onderwijs het altijd misgelden, een verschijnsel; daarom te zonderlinger, omdat de staat, die zich eenmaal de goederen der universiteiten had toegeëigend, streng gehouden was, om in de kosten van onderwijs, te voorzien. Den meesten tegenstand echter ondervond het middelbaar onderwijs, omdat het bijzonder te strijden had met de vijandelijkheid van een magtig ligchaam, de geestelijkheid. Het ontwerp van 1845 strekte, om een grenslijn te trekken tusschen kerk en staat, tusschen het burgerlijk en bepaald godsdienstig onderwijs. De universiteiten hadden het regt de academische graden te geven, de instituten vertegenwoordigden het burgerlijk onderwijs. De seminarien daarentegen werden tot hare eerste bestemming teruggebragt, en beoogden de opvoeding van jonge geestelijken en hunne godsdienstige opleiding. Er was een zigtbare en gevaarlijke strijd tusschen die instituten en seminarien. De regering had zich in den aanvang ter gunste der eerste bepaald en wilde getrouw blijven aan het oorspronkelijke denkbeeld der nieuwe regeling.

[*Het slot in ons volgend Nommer*].

Handels-Berigten.

Rotterdam, 14 *Julij.*

Koffij. Zeer ferm; goed ord. *Java* wordt gevraagd tot $31\frac{1}{2}$ c.

Suiker bleef onveranderd. Ruim 100 v. Surinaamsch zijn te Amsterdam afgedaan *f* $30\frac{1}{2}$ a *f* $32\frac{3}{4}$.

Katoen blijft steeds in eene gunstige stemming en goede vraag; zelfs werden 150 balen O. I. en Nd. Amer. tot iets hoogere prijzen grif gekocht.

Huiden. W. I. soorten vast op prijs, ten gevolge van de gunstige berigten van andere markten. Eenige uitvoer orders konden niet geëffectueerd worden.

Kakao. Iets lager. Van Surin. zijn eenige kleine partijtjes aangevoerd welke naar kwaliteit van 26 c. tot 32 c. zijn afgedaan.

Arrowroot 25 a 30 ct.

Kwassiehout f 6,50.

Tonkaboonen f 1,20.

Producten-Handel.

Bij Inschrijving verkocht :

Suiker. Den 17 dezer, van plantage Bentshope, 7 vaten a 9,80 cent.

Scheepvaart.

UITGEKLAARD.

Den 17den dezer, de Eng. schoener *Excelsior*, kapt. N. Clommel, naar Demerarij, lading: 8 balen schoone Katoen 2,130 pond.— Passagier: de Heer J. Austin.

IN TEXEL GEARRIVEERD.

Den 13n. Julij, *Johannes Hermanus*, Wijgers, van hier.

UIT TEXEL NAAR HERWAARTS GEZEILD.

Den 4den Julij, *Josephine Bernardina*, Bos. Den 11den, *Stad Stavoren*, Hoekstra.

Schepen in Lading.

NAAR AMSTERDAM.

Plantage Dordrecht, kapt. J. M. Brakke, adres bij J. C. Oosterbaan.

Willem en Carel, kapt. N. D. Steenveld, adres bij H. Degenhard.

Wilhelmina, kapt. Klint, adres bij C. J. Leijsner.

Triton, kapt. Duinker, adres bij J. Gisius.

Suriname, kapt. P. Roijntjes, adres bij J. Gisius.

Luitenant Admiraal Tjerk Hiddes, kapt. O. S. Parma, adres bij H. C. Levy. *Sluit* 19 *dezer.*

Johanna Christina, kapt. J. H. ter Wiessen, adres bij J. H. Zaal. Sluit 20 dezer.

Susanna, kapt. Groenewoud, adres bij J. F. Favereij. *Sluit* 25 *dezer.*

Caspar de Robles, kapt. van Slooten, adres bij H. Degenhard.

Eliza, kapt. Visser, adres bij J. M. Polak.

Rijnbrand, kapt. P. F. Lange, adres bij J. H. Zaal.

ADVERTENTIEN.

Gedrukt bij **J. C. Muller Az.**

Het Abonnement is per jaar . . .	*f* 20—
voor zes maanden . .	» 11—
» drie » . .	» 6—
Voor elk afzonderlijk nommer der Courant	» —25
De prijs der Advertentien is per regel	» —25